

Лидия Шулева, БНД:

Закъсняваме с изграждането на действащ „Сребърен фонд“

БНД предлага проект, който, при добро управление, може да осигури 10 млрд. лв. след първите 5 години

Станка Динева

Лидия Шулева е родена във Велинград. Завършва електроника и финанси. Работи в частна консултантска фирма. Била е изпълнителен директор на “Албена инвест холдинг”. Избрана е за вицепремиер и министър на труда и социалната политика в правителството на НДСВ. По-късно става вицепремиер и министър на икономиката. Депутат от НДСВ в 40-ото Народно събрание. Зам.-председател на новосформираната партия Българска нова демокрация.

- **Г-жо Шулева, нали имаме „Сребърен фонд“, защо БНД предлага проект за изграждането му?**
- Направеното досега е отбиване на номера. В края на 2005 г. с преходна разпоредба в Закона за държавния бюджет за 2006 г. е предвидено създаването резервен пенсионен фонд в рамките на фискалния резерв. Парите от резерва са по сметка в БНБ с минимална лихва от около 2%. Ако я сравним с инфлацията от 15%, не можем да говорим за каквато и да било доходност на тези средства. Тоест, фондът е фиктивен. На практика такъв не съществува. Съгласно закона правителството е било длъжно да подготви и внесе закон за този фонд в парламента до 30.06.2006г. В средата на 2008 г. такъв няма. БНД е първата политическата сила, подготвила цялостен закон за публичен резервен пенсионен фонд.
-
- **Колко средства има във фонда?**
- По моя информация по партида във фискалния резерв към БНБ има към 700 млн. лв.
-
- **Много ли сме закъснели със създаването на фонда?**
- Подобни пенсионни фондове съществуват още от 1940 г. До края на миналия век почти всички страни са създали подобни фондове. А от 2000 г. и тези, които нямаха, вече са създали. Прогнозите

сочат, че след 2020 г. демографската криза в света ще бъде изключително силна и ще застраши финансовата сигурност и стабилност на пенсионните системи. Затова всички държави имат такива фондове и те вече оперират с милиарди долара. С

Какви функции трябва да изпълнява фондът?

Той ще гарантира сигурността на пенсионната система. Неговите средства ще се използват за допълнително финансиране на фонд „Пенсии“ на Държавното обществено осигуряване (ДОО). Първо, можем да компенсирате увеличаването на вноската за ДОО по личните сметки на осигурените. В повечето развити страни в тях отиват 8%-10%. В България са 5%. Второ, приходите от инвестиции могат да се използват за намаляване на осигурителната тежест. Трето, може да се актуализират пенсиите за прослужено време и възраст. Особено на тези хора, чийто пенсии не съответстват на съвременния осигурителен доход. Четвърто, да се финансират направените разходи за изплащане на пенсии в резултат на неблагоприятно демографско развитие. Тоест, когато пенсионерите станат повече от работещите.

Какви доходи очаквате да носи той?

Предвиден е 5-годишен период, в който да не се разпределят средства. Необходимо е да се види каква е доходността в оптимален инвестиционен хоризонт, за да няма много големи плюсове и минуси в инвестиционната дейност. Това е практика на почти всички фондове, които стартират своята дейност. След това се предвижда в период до 2020 г. да се разпределя само доходът от инвестиции. А след 2020 г. се очаква да се разпределят и средства от самия фонд.

Как ще се управлява фондът?

Предвидено е управлението на фонда да се състои от надзорен и управителен съвет и от инвестиционен комитет. Инвестиционният комитет ще се състои от международно признати експерти, които са номинирани от БНБ, Комисията по финансов надзор, Фондовата борса, професионалните организация на търговските банки, на управляващите дружества и на пенсионно-осигурителните дружества. Те ще подпомагат вземането на стратегически инвестиционни решения на управителния съвет на фонда. Това е

практиката на страните-членки на ОИСР. Смятаме, че ще е полезно и в България да има външен, независим поглед върху инвестиционната политика на фонда.

– **Световният опит показва, че ако няма ограничения, с тези фондове може да се спекулира.**

– Инвестиционните ограничения са в съответствие с един консервативен до балансиран подход при управление на инвестициите на фонда. Предвиждаме надзорният съвет да включва представители на изпълнителната и законодателната власт, на БНБ, на президента и на работодатели, синдикати и неправителствения сектор. Тоест, широко представителство, което гарантира публичност и контрол. В проекта много точно е разписана процедурата за избягване на конфликт на интереси, деклариране на всички възможни точки на конфликт плюс задължение за разкриване на информация, която да осигури публичен контрол върху дейността на фонда. Тъй като той ще е публичен, държавен, по отношение на законосъобразност на изразходване на средствата, контрол ще упражнява Сметната палата. По отношение на счетоводната и финансова отчетност контрол се осъществява от международно признат одитор. Той ще се избира между шестте най-големи известни независими финансови одитори. Предвидили сме забрана за одит повече от три последователни години. Спазване на инвестиционните ограничения и пазарните регулации пък ще се осъществява от Комисията за финансов надзор - от зам.-председателя по пенсионно-осигурителен надзор с оглед спазване на цялата инвестиционна политика, декларирана от страна на фонда. Тоест, публичният интерес е гарантиран. Високи са и заложените в проекта изисквания към управителния съвет. Трима от фондмениджърите трябва да бъдат сертифицирани финансови анализатори – трета степен. Това е най-високата степен за международна квалификация на фонд мениджър.

– **С какви средства може да стартира фонда?**

– Ако допуснем, че тази година, както се очаква бюджетният излишък ще бъде около 5 млрд. лв., дори и около 4 млрд. да влязат в него, плюс натрупаните до момента средства, това прави близо 5 млрд. лв. във фонда като начало. Дори при рестриктивно

управление на средствата, очакваната доходност може да е около 10%, каквато е на повечето пенсионни фондове. Това прави 500 млн. лв. на година. При добро управление можем да си представим колко въпроси на пенсионната система биха били решени.

–
– **Тоест, вие предлагате Сребърният фонд да се създаде само с пари от фискалния резерв?**

– Предлагаме с преходните разпоредби държавното участие в електроразпределителните дружества да се прехвърли на фонда. Проучвайки опита на подобни фондове в Европа, се оказва, че много често те инвестират в миноритарни дялове на енергийни и инфраструктурни компании. Те имат много добра печалба и осигуряват добър доход от дивидентите, които постъпват във фонда. Ще ви дам за пример един такъв фонд във Австрия. Той държи 30% от EVN – дружеството, което оперира и в България. И 30% от летището във Виена. Дивидентите само от тези две дружества покриват издръжката на провинция Долна Саксония. В закона е предвидено 50% от приходите от приватизация да влязат в него. Ние смятаме, че прехвърлянето на държавното участие, което е миноритарно – 34%, на фонда директно ще осигури много по-добра доходност, отколкото продажбата и последваща инвестиция.

–
– **Правили ли сте сметки какви пари могат да се акумулират?**

– Ако разгледаме текущата сметка и дефицитът по нея, ще видим, че няма изгледи в следващите 2-5 години той да бъде намален. Това означава, че почти винаги трябва да балансираме с поддържане на бюджетен излишък в рамките на 2%-3% от БВП. Това са средства от порядъка на 2-3 млрд. лв. Ако приемем, че през следващите години минимум 25% от тях трябва да постъпят във фонда, както е по закон, това означава приход от порядъка на 2-3 млрд. лв. през следващите 5 години. Като прибавим и начален капитал от около 4-5 млрд, се събира сума в размер на 8-9 млрд. В случай, че доходът през първите 5 години е от порядъка на 500 млн. лв., във фонда могат да влязат допълнително 2-3 млрд. лв. Тоест, през следващите 5 години фондът може да разполага с ресурс от около 10 млрд. лв. Той може да използва за реформиране на пенсионната система и за гарантиране на нейната финансовата стабилност.